

§§ 80 a 81 poj. řádu, hlavně však bylo zdůrazněno, že 9.682 Kč 20 h smí býti vydáno pouze s deponentčíným souhlasem oprávněným osobám, budou-li předloženy doklady o znovuvybudování shořelé nemovitosti. Když prvý soud toho nedbal, když i řečený peníz pojal podle Šu 215 ex. ř. do rozvrhovací podstaty, porušil zákon. Totéž platí, pokud stěžovatelka vytýká, že nemělo býti vyhověno rekursu povinné strany. Nebyla však rekursním usnesením dotčena právní zásada, vyslovená plenissimárním rozhodnutím býv. Nejvyššího dvoru soudního ve Vídni ze dne 8. června 1904, Praes. 179 Gl. Unger n. ř. pod čís. 2717, neboť toto předpokládá, že se požární náhrada skutečně již stala součástí rozvrhovací podstaty, že totiž byla pojišťovnou pro tuto podstatu složena bezvýminečně.

Čís. 5210.

K držbě nestačí pouhý výkon obsahu práva (chůze), nýbrž vyžaduje se úmysl, vykonávati je jako by právo; nedostatek obrany a trpění se strany obtíženého neopodstatňuje držebního úmyslu na straně oprávněného, ani jeho bezelstnosti. Chodí-li kdo po cizím pozemku, ač vlastník dal na cestu nanést chřastí a upevniti tam lísu, drží obmyslně a, chodí-li, ač jest tam překážka, není držba jeho pravá.

Překážkou chůze jest každé zařízení, které stěžuje průchod a jímž se pravidelně průchody neuzavírají. Pravosti držby vyhledává se i při vydržení třicetiletém.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, Rv I 788 25.)

Zaloba o zjištění, že žalobcovo vlastnictví k pozemkům není obmezeno právem chůze na prospěch žalovaných, byla oběma nižšími soudy zamítnuta, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto důvodů: Jádrem sporu jest, zda byla držba práva na straně žalovaných bezelstnou, čili nic. Bezelstným držitelem práva podle obdoby Šu 326 obč. zák. jest ten, kdo z pravděpodobných příčin má za to, že právo, které vykonává, vykonává jako své právo dle §§ 326 a 328 obč. zák., v pochybnosti má se za to, že držba jest bezelstnou. Proto bylo na odpůrci držitelů práva chůze, tedy na žalobci, by provedl důkaz o obmyslnosti držby žalovaných. Avšak žalobce tohoto důkazu neprovedl. Žalovaní dokázali celou řadou svědků, že v držbě práva chůze po sporné cestě byli, že je vykonávali od roku 1878, takže vydržení bylo dokonáno již v roce 1909, že žalobce ani jeho předchůdci ve vydržecí době proti chůzi nic nenamítali, ač o ní věděli. Prvý soudce zjistil, že ve vydržecí době ani lísa nebránila faktickému výkonu práva chůze, ba ani trní, naházené tam až po vydržení v roce 1918. Šu 1488 obč. zák. se žalobce nemůže dovolávati, poněvadž trní to tam neleželo tři léta; kdyby i na krásně trní to bylo bránilo výkonu chůze, muselo by tam ležeti nejméně tři roky a po tu dobu by byli žalovaní nemohli chůzi vykonávati; naproti tomu jest prvním soudcem bezvadně zjištěno, že toto nevykonávání trvalo nejvýše jeden rok a to docela až po dokonaném již vydržení.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Prámem vytýká dovolatel nesprávné právní posouzení proto, že odvolací soud pokládá držbu žalovaných za bezelstnou a pravou. K držbě nestačí pouhý výkon obsahu práva, tedy v souzeném případě výkon chůze. Držbou stává se výkon teprve, je-li tu úmysl vykonávati chůzi jako by právo (§ 309 druhá věta slova »pro sebe«, § 312 posl. věta, § 313 obč. zák. slova »jako povinnost«). V požadavku úmyslu jest obsaženo, že výkonů trpěných a konaných z pouhé sousedské blahovůle nemá býti využito k nabytí držby a k vydržení práva. V takovém jednání lze spatřovati dokonce i obmyslnost a po případě i nepravost držby. Ovšem na úmysl držební pravidelně bude lze souditi jen z okolností případu. Ale žalobci ani netvrdili, že vykonávali chůzi jako své právo, netvrdili tedy úmysl držební a tento z obsahu spisů také ani neplyne. Úsudek prvního soudu, že tento úmysl lze odvoditi z toho, že se žalovaným nebránilo v chůzi, je právně mylným. Nedostatek obrany a trpění se strany obtíženého neopodstatňuje ještě úmyslu držebního na straně oprávněného, tím méně opodstatňuje jeho bezelstnost. Naopak ze smíru ze dne 12. září 1912 plyne, že strany zamýšlely jím upravit nárok žalovaných na přístup na pozemky, pro něž se částečně i nyní práva chůze přes hliniště domáhají (zejména na pozemku parc. čís. 73) konečně a výhradně. Vždyť si vymínili ještě práva, o něž se ani spor nevedl a upraveno bylo právo cesty na sad parc. čís. 10 a jiná vzájemná sousedská práva. Z toho plyne, že strany zamýšlely úpravou touto konečně rozřešiti způsob, jakým žalovaní budou míti přes pozemky žalobcovy přístup na své pozemky, zejména na pozemek parc. čís. 73, pro nějž se i nyní domáhají nového práva chůze. Nebylo-li však tehdy právo chůze přes sporné hliniště vymíněno, plyne z toho, že si ho tehdy žalovaní pro pozemek parc. čís. 73 ani neosobovali a proto nebylo také do smíru pojata. Jeť na snadě, že by při tak obsáhlé úpravě vzájemných sousedských poměru bylo právo to oním smírem upraveno, kdyby si ho byli žalovaní tehdy osobovali, když strany smírem zřejmě podle obsahu a obsáhlosti jeho chtěly s konečnou platností upravit své sousedské poměry. Z této okolnosti plyne tedy, že žalovaní chodili-li již před oním smírem po sporném hliništi, chodili tudy bez úmyslu, osobovati si právo. Úsudek odvolacího soudu, že smír vztahoval se jen na služebnost, v něm uvedená, jest sice správným, ale nevylučuje nijak úsudku, ve smlouvě přímo vysloveného a z celé tendence smíru patrného, že měl býti konečně upraven přístup žalovaných na jejich pozemky přes pozemky žalobcovy, zejména i přístup na pozemek parc. čís. 73, o němž to ve smíru výslovně jest vytčeno. Z toho, že se o úpravě onoho přístupu jednalo, vyplývá pak právě opak toho, co míní odvolací soud. Ani úsudek odvolacího soudu o bezelstnosti žalovaných není správným. Jak již ukázáno, neplyne z nebránění žalobcova v chůzi žalovaným přes sporné hliniště nijak, jak míní první soud, že žalovaní byli držiteli bezelstnými, nehledíc ani k tomu, že odvolací soud bere za prokázáno, že žalobce chůzi leckdy bránil, ale nepřikládá tomu významu, protože se prý žalovaní o tom nedověděli. Když se žalovaní ve smíru v roce 1912 neucházeli o právo chůze přes hliniště, když se nebránili, že žalobce jim dal na cestu na-

něsti chrastí, které chůzi stěžovalo, když nežádali odstranění lísy, která chůzi překážela, i když byla překážka ta odstranitelná tím, že se kameny odvalily, lísa prolezla nebo překročil nevysoký taras vedle lísy, když mají jiné pohodlné cesty na své pozemky, lze ve všech těchto okolnostech spatřiti okolnosti, pro které žalovaným musilo napadnouti a vzejítí jim pochybnosti, zda mají právo choditi po sporném hliništi. I kdyby tedy bývali přesvědčeni o tom, že právo mají, nebyla by držba jejich bezelstnou, protože jim z celého stavu věci a z okolností shora uvedených musily vzejítí pochybnosti, zda právo to jim skutečně přísluší. Proto je držba jejich obmyslná (§ 326 obč. zák.). Ale držba jejich není ani pravou. Chodí-li od počátku někdo vzdor překážce, nechodí volně, nýbrž násilně. Nesprávným jest úsudek nižších soudů, že lísa, taras a roští není překážkou v chůzi, ježto se dají překročiti, proléztí nebo odstraniti. Překážkou chůze je každé zařízení, které průchod stěžuje a jímž se pravidelně průchody neuzavírají. Překážkou takovou nejsou ovšem dvéře nezamčené. Ony průchodu nepřekážejí a pravidelně ho uzavírají, netvoříce překážky. Ale lísa přidrátovaná a na druhé straně založená kameny, vedle ní stojící taras, třeba ne vysoký, jsou překážkou chůze, stejně jako roští na cestu naházené, a brání volnému průchodu stejně jako přes cestu položená závora, třeba by byla neuzamčená a odstranitelná. Proto žalovaní, vykonávající chůzi vzdor líse a chodíce přes taras vedle lísy, jak sami přiznávají, vykonávali chůzi onu přes překážky, tedy násilně. Držba jejich je tedy nepravá a nemohou se jí k vydržení práva dovolávat. Neprávem míní prvý soud, že při vydržení 30tiletém pravosti držby se nevyhledává. Jen důvod držby jest při takovém vydržení postrádatelným, nikoli však pravost držby. Vedlo by to k tomu, že by vlastník byl vydán na pospas tomu, že ten, kdo vzdor překážce nějaké právo vykonává, nabývá práva, přes to, že by vlastník se jeho výkonu bránil. Protože držba žalobců nebyla provázena úmyslem, vykonávati ji jako právo, z okolností muselo žalovaným napadnouti, že práva chůze nemají a držba jejich nebyla ani pravá, nemohli vydržeti právo, třebas přes třicet let po sporném hliništi chodili.

Čís. 5211.

Dodatečná lhůta (§ 918 obč. zák., čl. 356 obch. zák.) odpadá jen tehdy, když dlužník vážně a konečně odmítl plnění.

Ustanovení třetího odstavce čl. 357 obch. zák. o výpočtu škody platí i pro obchody, jež nejsou fixními.

Byla-li poskytnuta dodatečná lhůta k plnění, spočívá škoda dle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. v rozdílu mezi cenou kupní a cenou tržní (bursovní) v době, kdy dodatečná lhůta končila.

(Rozh. ze dne 13. srpna 1925, Rv I 864/25.)

Žalobce koupil dne 3. září 1924 od žalovaného obilí a, ježto je žalovaný nedodával, určil mu žalobce dodatečnou lhůtu do 7. října 1924. Když žalovaný ani pak nedodal, domáhal se žalobce na žalovaném náhrady škody rozdílem smluvené kupní ceny a vyšší ceny obilí dne 7. října